

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Delno odklonilno ločeno mnenje
predsednika dr. Toneta Jerovška

Ustavno sodišče je ugotovilo, da sta tretja in četrta točka Odloka o razpisu zakonodajnega referendumu za volitve v Državni zbor, v neskladju z zakonom. Sodišče ni razveljavilo omenjenih nezakonitih določb, pač pa se je zadovoljilo z ugotovitvijo, da to ne bi bilo smiselno, ker ugotovljene nezakonitosti sploh ni mogoče odpraviti, ker ni več mogoče določiti dneva razpisa referendumu v skladu z zakonom.

Za odločbo sem glasoval, ker je ugotovitev o nezakonitosti odloka sicer pravilna, vendar pa z njo nisem zadovoljen, ker ugotovitev Ustavnega sodišča, ki ne vzpostavi ustavnega ali zakonitega stanja, nima nobenega smisla. Nasprotno lahko celo pomeni potuho kršitelju, da je mogoče s proceduralnimi in zakonodajnimi manevri nekaznovano kršiti ustavo ali zakon, in da ugotovljeno nezakonito stanje lahko še kar naprej traja, kar je primer v tem primeru.

Takšna ugotovitev: ODLOK JE NEZAKONIT, vendar nič ne moremo, je najbolj nevaren presedan za demontažo pravne države in demokracije sploh.

Ustavno sodišče je že z odločbo št. U-I-279/76 v isti zadevi ugotovilo nezakonito določitev dneva, ki se šteje za dan razpisa referendumu in v posledici tega nezakonitost dneva izvedbe referendumu. Državni zbor je po razveljavitvi odloka ponovno samovoljno v nasprotju z odločbo določil nov nezakoniti dan izvedbe referendumu. Že samo to dejstvo bi terjalo, da se v demokratični državi prižgejo vsi alarmi civilne družbe, še zlasti, če gre za nespoštovanje ustave in zakona, ki naj omogočita ustavno pravico do zakonitega roka odločanja na referendumu, s katerim se želi določena skupina državljanov obrniti na vse državljane in se s tem iz kakršnihkoli motivov izogniti odločanju izvoljenih predstavnikov v parlamentu.

Ustavno sodišče je varuh ustavnosti in zakonitosti, zato mu je dana ustavna pravica, da zakonodajni in izvršilni oblasti razveljavi zakon oziroma odpravi ali razveljavi podzakonski predpis in vzpostavi ustavno oziroma zakonito stanje. V konkretnem primeru je Ustavno sodišče s prvo razveljavitvijo omogočilo, da se vzpostavi zakonito stanje, ker je imel zakonodajalec še čas, da določi zakoniti rok za dan izvedbe referendumu, čeprav že ta rok ni več omogočal, da se volitve izvedejo na podlagi zakona, ki bi ga pogojeval izid referendumu. To so namreč preprečila prejšnja ravnanja Državnega zbora oziroma njegovih predstavnikov. Pri ponovnem odločanju o odloku, ki je šel v direktno nasprotje z odločbo Ustavnega sodišča in s katero je bilo namerno vzpostavljeno ponovno nezakonito stanje, pa sodišče z novo razveljavitvijo odloka ne bi več moglo zagotoviti spoštovanja rokov, ker bi bila najkrajša poslovniška procedura v Državnem zboru predolga, če bi Državni zbor sploh ravnal po odločbi.

V nastalih razmerah, ko zakonodajna oblast ne spoštuje odločitve najvišjega organa sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti, je bila dolžnost Ustavnega sodišča, da ugotovi nastalo situacijo in samo vzpostavi zakonito stanje in določi zakoniti zadnji dopustni dan izvedbe referendumu. Pri tem Ustavno sodišče ne bi v ničemer prekoračilo svoja pooblastila, saj odloka o razpisu referendumu ni razveljavilo v celoti, pač pa samo nezakoniti narok referendumu, ki bi ga določilo v skladu z zakonom. Za to pa je Ustavno sodišče imelo dovolj časa in tudi je obravnavalo pobudo predlagateljev na prvi seji po počitnicah, na kateri predlog podpisanega, da Ustavno sodišče samo določi zakoniti dan izvedbe referendumu, ni dobil večinske podpore.

Glede na navedeno ugotavljam, da je sprejeta odločba za predlagatelje pobude brez vsakega smisla, razen, če je njen cilj obvestiti demokratično javnost, da Državni zbor ne spoštuje vseh odločitev Ustavnega sodišča. V tem smislu se temu cilju pridružim, zato javnost obveščam o nastalih razmerah glede možnosti varstva ustavnosti in zakonitosti.

Predsednik
dr. Tone Jerovšek